

אָפֿעל מורנו הבעל שם טוב ה'יה סדר
 מִיָּחַד בְּהִנְהוּגוֹתָיו בְּכָל מִשְׁךָ
 הַשָּׁנָה, בְּחַל, בְּשִׁבְתָּ וּבְמוֹעֲדֵים:
 הַסֵּדֵר שֶׁל תְּדַשׁ תִּשְׁרִי הַתְּחִיל אֶצֶל מורנו
 הַבַּעַל שֵׁם טוֹב מִהֶקְנָה בְּחֻדֶשׁ
 אֶלּוּל בְּכָלל וּבִימֵי הַסְּלִיחוֹת בְּפָרֶט. בְּהֵמָּה
 יוֹם שְׁמֵשָׁה רַבְּנֵי עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם הֵיָה בְּשָׂמִים
 לְהַתְּפַלֵּל עַל חֶטְא הָעֶגְל וּלְקַבֵּל אֶת
 הַתּוֹרָה, שְׁבֻנָּה הוּא עוֹרֵר אֶת הַגְּלוּי שֶׁל
 הַיִּיג מִדוֹת הַרְחָמִים, עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל מורנו
 הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הֵיָה שְׁקוֹ הַיְרָאָה הֵיָה
 בְּיָמִים אֵלּוּ בְּהַתְּגַלּוֹת, וּמְמוֹצָאֵי יוֹם
 הַכַּפּוּרִים עַד אֲחֵרֵי שְׁמַחַת תּוֹרָה הֵיָה
 בְּעֲבוֹדַת מורנו הַבַּעַל שֵׁם טוֹב קוֹ הַשְּׂמִחָה
 בְּהַתְּגַלּוֹת²: (ספר השיחות מ"ה עמוד 127)

ר' (יוסי) יצחק פתח, עבדו את ה' ביראה וגילו
 ברעדה (תהלים ב, יא), וכתיב (שם ק, ב) עבדו
 את ה' בשמחה, הני קראי קשיין אהדדי. אלא
 הכי תנא, עבדו את ה' ביראה, כל פולחנא דבר
 נש צריך תחלה להיות ביראה, ועל ידי זה
 עביד אחר כך [בחדוותא] פקודי דאורייתא.
 ועל דא כתיב מה ה' אלהיך שואל מעמך כי
 אם ליראה, ואחר כך עבדו את ה' בשמחה.
 (זוהר, אחרי מות עמי קן [נדף ג.])

מאמר
 זקנה

ובכן צדיקים יראו וישמחו. נקדים הפסוק (שמות יד, לא) ויראו העם וכו'
 או ישיר (שם טו, א), והנה כתיב (תהלים ק, ב) עבדו את ד' בשמחה. וכתיב
 (תהלים ג, יא) עבדו את ד' ביראה וגילו ברעדה. והקשה בזה"ק (ג' פר' אחרי טו.)
 דהני קראי קשיין אהדדי עיי"ש תירוצו. וע' פנים לתורה. והנה בספר כתר
 שם טוב מביא קושיא בשם הראשונים, דמאי מעליותא ממדת היראה הלא
 גם מחיה מארי ודוב או מאדם רע גם כן יש לו פחד ומה נחת רוח בא
 להבורא ב"ה במה שאנו יראים ממנו יראת העונש, ואין זה מעלה להבורא
 ב"ה, שכמה יראות מצינו כהאי גוונא מבריותא משונות או מפרא אדם.

אך האמת הוא כן, דשאר יראות מאימת בשר ודם האדם מצפה שיכרח
 מן היראה זו ומטמין עצמו מיראה זו וצער הוא לו אם יבא יראה זו לפניו,
 ומכל שכן שאין לו שמחה אם יראה החיצונית תחת פניו. אבל היראה מחמת
 הבורא ב"ה אדם מצפה ליראה זו, כדאיתא במדרש (מדרש תהלים טו) 'אמר
 הקב"ה לדוד חיים את בעי, צפה ליראה, שנאמר (משלי י, כו) יראת ד' תוסיף
 ימים'. נמצא דמצות יראת שמים הוא לצפות שיבוא לו יראת שמים. ואדם
 כשר כאשר יגיע לידי יראת שמים יש לו מיד שמחה בצידו שמקיים מצות
 יראת שמים. ומישוב הני תרי קראי (תהלים ק, ב) עבדו את ד' בשמחה - עבדו
 את ד' ביראה (שם ב, יא). וזהו גם כן (שמות יד, לא, טו, א) ויראו העם כו' - א'
 ישרי. שעל זה הדבר בעצמו אמרו שירה. וכן גם כן הפירוש ובכן צדיק
 יראו וישמחו, על דבר זה שמחו מה שיראו. (מכ"ק).

אֵי תֵּאָדָּא בְּשֵׁם רַב אֶחָד קְדוֹשׁ מְדַבֵּר, וְהוּא
 אֶחָד מֵהַיְיָ תֵּרִי, או הַבַּעַל שֵׁם
 טוֹב הַקְּדוֹשׁ זַצ"ל או בְּשֵׁם הָרַב הַקְּדוֹשׁ
 מורנו הָרַב דֵּב בְּעַר [הַמְּגִיד מִמְּעוֹרֵי מִשׁ]
 זַצ"ל, עַל פְּסוּק (שמות כב, כח) 'מִלְּאֲתָךְ
 וְדַמְעָךְ לֹא תֵאָחֵר' גּוֹי", דְּהֵנָּה יָדוּעַ דְּעַקֵּר
 הַתְּשׁוּבָה מִכְרַח לְהִיּוֹת מִתּוֹךְ שְׂמִיחָה,

מאמר
 זקנה

ועתה אל תעצבו וכו'. הנה זעתה הוא לשון תשובה, לכן אמר. אף על
 פי שאם צריכין לשוב בתשובה על המעשה הזה אשר עשיתם, או אל'
 תעצבו' לא בעצבות הוא דרכי התשובה, כי התשובה היא מצות עשה מן
 התורה וצריך לעשותה בשמחה כמו שכתוב (תהלים ק, ב) עבדו את ה'
 בשמחה. ולכן ועתה הוא לשון תשובה, כי הבעל תשובה צריך לשוב בשמחה
 הנני שם הנני חוזר בתשובה ולא אשוב לטסלה עוד, רק עתה אחיה בדרך
 התיים והלאה.

ואין ענין השמחה כאשר טועים ההמוניים, שהולך לבית הכנסת מתוך
 עסקיו בהבלי עולם והוא מלא בשמחה ומתפלל כד, וטובי שמתפלל
 בשמחה, כי זה שטות ושגעון, אלא התפלה עיקרה ביראה ורעה, והגשמת
 השמחה בא ממילא, וכאמור.

ולזה אמר מאי דכתיב עבדו את ה' כו', ואיך אפשר שיתקבץ באדם
 אחד ענינים הללו ללבו יחידי. ולזה תירצו דהכי קאמר, במקום גילה שם
 תהא תחילה רעה, לומר שבאמת אי אפשר לשמחה אלא אם כן היה שם
 מתחלה רעה ואחר כך מרגיש השמחה ממילא...

זרבי
 נח

עיקר עליית הקדושה על ידי השמחה, ולעתיד
 בצאת ישראל מהגלות בשמחה כמו
 שכתוב כי בשמחה תצאו, ואז יכלו הקליפות
 לגמרי ... שכל אחד ואחד מהעכו"ם יביאו כידם
 את בית ישראל מהגלות, על ידי ריבוי השמחה
 שיהיה בעת הזאת, כמו שכתוב אז יאמרו בגויים
 הגדיל ה' לעשות עם אלה וכו', היינו שמחים,
 ועל ידי השמחה יתכילו הקליפות.

"אקו"ו
 סתירה

(מ"א סי' כד אות ט' ד"ה והשיב)

מִסְפָּר מִדְּבַעַל שֵׁם טוֹב זְכוּתוֹ יִגְן
 עֲלֵינוּ, שְׁפַעַם אֶחָת לְפָנָי
 הַתְּקִיעוֹת הֵיָה קְטְרוּג גְּדוֹל בְּמָרוֹם שְׁלֹא
 הֵיָה יָכוֹל לְהַמְתִּיק, וְלֹא נִכְנַס לְהַתְּקִיעוֹת,
 וְהַתְּקִיָּא קְדִישָׁא שְׁהַרְגִישׁוּ בָּזָה יִשְׁבוּ
 בְּתַרְדֵּה עֲצוּמָה, וְהֵיָה שֵׁם אֶחָד חֶסֶד יַעֲת,
 וּבְיִרְאוֹתוֹ הַתְּרַדָּה שְׁעַל פְּנֵי הַתְּקִיָּא
 הַתְּחַפֵּשׁ לְבַעַל חַיִּים בְּאִפְסָן שְׁעוֹרֵר
 בְּדִיחוֹת הַדַּעַת וְשְׂמִיחָה, וְהֵנָּה מִיָּד נִכְנַס
 הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְהַתְּקִיעוֹת. וְאָמַר הַבַּעַל
 שֵׁם טוֹב שְׁלֹא הֵיָה אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק
 הַקְּטְרוּג אֶלָּא עַל יְדֵי שְׂמִיחָה,
 וְהַתְּמִיחוֹת שְׁלוֹ וְשֶׁל הַתְּקִיָּא מְנַעוּ
 מִמְּנוּ לְהַמְתִּיק הַקְּטְרוּג, וְרַק עַל יְדֵי
 שְׂעִבְרָה בִּינְיָהֶם רִיחַ שְׁלֵב בְּדִיחוֹת הַדַּעַת
 וְשְׂמִיחָה הַמְּתַק הַקְּטְרוּג:
וּפְרָשׁ בְּזָה מְאֵמַר הַתְּקוּב (קהלת ב, ב)
 'וְלִשְׂמִיחָה מֵה זֶה עֲשֵׂה', אֶפְלוּ
 שְׂמִיחָה שְׁל מ'ה או' שְׂאִין לָה עֲרָךְ פְּנִימִי,
 עֲשֵׂה רִשְׁם בְּשָׂמִים³:

(מתיבות שלום ט"א נתיב עבודת ה' מאמר טו עמוד רפח)